

US24026155

ÚSTAVNÍ SOUD ČR Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne: 18 -04- 2024	5
1+1 krát Přílohy: <u>0</u>	
Vyřizuje: <u>CP</u>	

Potvrzení o doručení dokumentu

Organizace: Ústavní soud

Základní údaje

Číslo podání: US CKDP 0007216/24

Odesílatel Městský soud v Praze

Věc: 10A 91/2023-30 návrh podle čl.95/2 Ústavy

Doručeno: 18. 4. 2024 17:31:58

K Rukám:

ID zprávy: DZ-202707

Do vlastních rukou: Ne

Email/DS: snkabbm

Spisová značka:

SP. Zn. Odesílatele: 10A 91/2023

Nepředchází

Seznam validací

Výsledek	Soubor	Subjekt certifikátu	Vystavitel
Příloha je validní	10A-91-2023-14.pdf		
Podpis je platný	10A-91-2023-14.pdf	T=zapisovatelka, SERIALNUMBER=P144787, G=Simona, SN=Štěpinová, CN=Simona Štěpinová, OU=18660, OU=soudní oddělení, O=MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE, OID.2.5.4.97=NTRCZ-00215660, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Podpis je platný	PrijataDZ.zfo	SERIALNUMBER=S906210, CN=Informační systém datových schránek - produkční prostředí, OU=Digitální a informační agentura, O=Digitální a informační agentura, OID.2.5.4.97=NTRCZ-17651921, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ

Došlo
dne: 18-04-2024

_____ krát Přílohy: _____
Vyřizuje:

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE
pracoviště Slezská

Slezská 9, 120 00 Praha 2

Ústavní soud

Joštova 8
66083 Brno

Navrhovatel

Městský soud v Praze, Slezská 9, 120 00 Praha 2
za nějž jedná předseda senátu 10 A, Jaromír Klepš

Účastníci řízení

1. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, sídlem Sněmovní 4, Praha 1
2. Senát Parlamentu České republiky, sídlem Valdštejnské nám. 4, Praha 1

Návrh na zrušení části ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití

Neředchází

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

Bez příloh (Spis Městského soudu v Praze sp. zn. 10 A 91/2023 bude doslán poté, co nabude právní moci usnesení soudu o přerušení řízení o žalobě podle § 48 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní)

Předmět řízení před Městským soudem v Praze

1. Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „žalovaný“) rozhodnutím ze dne 13. 4. 2023, č. j. MPO 15923/2023, neudělil žalobkyni povolení pro vývoz viru klasického moru prasat (Swine pest virus C) na lyofilizačním médiu do Ruska z důvodu zahraničněpolitických zájmů České republiky podle § 9 odst. 2 písm. d) zákona č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, ve znění pozdějších předpisů z důvodu zahraničněpolitických zájmů České republiky.
2. Žalovaný shrnul, že s ohledem na konečnou destinaci vývozu požádal Ministerstvo zahraničních věcí o stanovisko. Ministerstvo poté nedoporučilo udělení povolení k předmětné žádosti o vývoz zboží dvojího užití s odůvodněním, že by to neodpovídalo zahraničněpolitickým zájmům České republiky. V rámci správního řízení vyjádřil k předmětné žádosti negativní stanovisko i Úřad pro zahraniční styky a informace. Žalobkyně byla upozorněna na možnost nahlédnout do spisu, tu ve stanovené lhůtě nevyužila, k podkladům rozhodnutí se nevyjádřila a ani nepožádala o prodloužení lhůty pro vyjádření. S ohledem na tyto skutečnosti proto žalovaný rozhodl o neudělení povolení.
3. Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu. V první řadě poukázala na to, že dle ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, se rozhodnutí ministerstva o neudělení individuálního vývozního povolení vylučuje z rozhodování soudů.
4. Namítla, že dle článku 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod z pravomoci soudu nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny. Podle žalobkyně jí bylo napadeným rozhodnutím znemožněno vyvézt zboží v rozporu s článkem 2 odst. 2 a 3, článkem 4, článkem 11 odst. 1 a článkem 26 odst. 1 Listiny. Žalobkyně namítla, že bylo zasaženo (nepřiměřeně omezeno) především její právo podnikat.
5. Žalobkyně poukázala na to, že zboží hodlala vyvézt za účelem podnikání (umožnění prodeje vakcíny proti klasickému moru prasat v Ruské federaci), přičemž dle nařízení EU je žalobkyně jako vývozce oprávněn zboží dvojího užití do Ruska vyvézt, pokud se jedná o vývoz pro farmaceutické účely. V případě žalobkyně jediným důvodem neudělení povolení k vývozu je, že vývoz kmene viru by dle stanoviska Ministerstva zahraničních věcí neodpovídal zahraničněpolitickým zájmům České republiky. Rozhodnutí o udělení či neudělení povolení k vývozu je zcela na libovůli správního orgánu bez možnosti soudního přezkumu.
6. Žalobkyně proto s odkazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2018, sp. zn. III. ÚS 2658/17, dala Městskému soudu v Praze podnět k tomu, aby podle článku 95 odst. 2 Ústavy České republiky podal návrh na zrušení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. pro jeho neústavnost.
7. K podstatě věci samé pak žalobkyně uvedla, že dne 1. 2. 2023 podala jako vývozce žádost o individuální vývozní povolení pro zboží dvojího užití, a to pro vývoz viru klasického moru prasat (Swine pest virus C) na lyofilizačním médiu v 15 ampulích.
8. Důvodem vývozu kmene viru je jeho otestování a uložení ve Všeruské státní sbírce kmenů mikroorganismů používaných ve veterinární medicíně a chovu zvířat spravované Ruským státním centrem pro standardizaci a kvalitu krmiv a léčiv pro zvířata, a to za účelem umožnění pokračování vývozu vakcíny proti erysipelu a klasickému moru prasat s názvem Erypesten, kterou žalobkyně jako vývozce vyrábí, do Ruské federace. Pro prodej a distribuci této vakcíny v Ruské federaci je dle ruských právních předpisů nutné ve Všeruské státní sbírce kmenů mikroorganismů používaných ve veterinární medicíně a chovu zvířat uložit kmen viru, který je

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

používán při výrobě vakcíny. Žalobkyně přiložila i čestné prohlášení Ruského státního centra pro standardizaci a kvalitu krmiv a léčiv pro zvířata jakožto zřizovatele Všeruské státní sbírky kmenů mikroorganismů používaných ve veterinární medicíně a chovu zvířat o účelu vývozu daného zboží. Podle tohoto prohlášení bude zboží použito pouze k uvedenému účelu, tedy k uložení ve sbírce kmenů mikroorganismů, a nebude zneužito pro výrobu biologických zbraní.

9. Žalovaný vydal rozhodnutí o neudělení povolení k vývozu z důvodu stanoviska Ministerstva zahraničních věcí, dle kterého by povolení vývozu viru prasat neodpovídalo zahraničněpolitickým zájmům České republiky.
10. Žalobkyně poukázala na definici zboží dvojího užití podle článku 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821. Jedná se o zboží, které lze použít jak pro civilní, tak i vojenské účely. Dle přílohy I mezi takové zboží patří mj. virus klasického moru prasat. Podle žalobkyně virus klasického moru prasat (Swine pest virus C), který žalobkyně hodlala vyvézt, není možné použít při vývoji a výrobě biologických zbraní. Virus klasického moru prasat, který žalobkyně používá k výrobě vakcíny Erypesten a dalších vakcín, je atenuovaný (oslabený) a není schopen vyvolat onemocnění. Požadavky na vakcíny proti klasickému moru prasat jsou stanoveny Evropským lékopisem a vyplývá z nich, že jde o přípravek získaný z kmene viru klasického moru prasat, který ztratil svou patogenitu pasážováním. Provedení atenuace (oslabení viru jeho pasážováním) u konkrétního kmene viru, který žalobce používá k výrobě vakcíny Erypesten a dalších vakcín, vyplývá ze záznamu o přípravě MSV (Master Seed Virus). Z testů bezpečnosti z registrační dokumentace vakcíny Pesticen C, kterou vyrábí žalobkyně ze stejného kmene viru jako vakcínu Erypesten, vyplývá, že kmen viru klasického moru prasat je atenuovaný a nepřenáší se z vakcinovaných na nevakcinovaná zvířata. Z toho podle žalobkyně vyplývá, že předmětný kmen viru klasického moru prasat (Swine pest virus C), který používá žalobce k výrobě vakcín, není možné použít na výrobu biologických zbraní, neboť tento virus, určený pro výrobu veterinárních vakcín, je atenuací oslabený tak, aby nebyl schopen vyvolat onemocnění.
11. Podle žalobkyně žalovaný vydal rozhodnutí v rozporu s nařízením Rady (EU) č. 833/2014, neboť dle článku 3 odst. 2 se zákaz vývozu zboží dvojího užití do Ruské federace nevztahuje na vývoz zboží dvojího užití, které je určeno pro farmaceutické účely. Zákaz vyvázet do Ruské federace zboží dvojího užití dle článku 2 odst. 1 nařízení Rady (EU) č. 833/2014 se na výše popsaný případ jednorázového vývozu kmene klasického viru prasat nevztahuje, neboť je tento kmen viru určený pro farmaceutické účely a je určen pro nevojenského konečného uživatele.
12. Žalobkyně setrvala na tom, že důvodem vývozu kmene viru je jeho otestování a uložení ve Všeruské státní sbírce kmenů mikroorganismů používaných ve veterinární medicíně a chovu zvířat spravované Ruským státním centrem pro standardizaci a kvalitu krmiv a léčiv pro zvířata, a to za účelem umožnění pokračování vývozu vakcíny proti erysipelu a klasickému moru prasat s názvem Erypesten, kterou žalobkyně vyrábí.
13. Žalovaný ve vyjádření k žalobě shrnul, že k žádosti žalobkyně vyžádal v souladu s § 20 odst. 1 zákona č. 594/2004 Sb. vyjádření od Generálního ředitelství cel, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a Úřadu pro zahraniční styky a informace. Od Ministerstva zahraničních věcí a Úřadu pro zahraniční styky a informace obdržel žalovaný vyjádření, která byla proti udělení povolení z důvodu zahraničněpolitických zájmů České republiky a z důvodu možného nežádoucího zneužití Ruskou federací. Žalobkyně se s těmito vyjádřeními seznámila, v rámci správního řízení se nijak nevyjádřila.
14. Žalovaný poukázal na to, že žalobkyně nevyužila svého práva vyjádřit se k podkladům správního řízení. Nic jí také nebrání podat novou žádost, neboť tomuto typu řízení nebrání překážka věci rozhodnuté. Tam by žalobkyně mohla uplatnit svá tvrzení. Žalovaný by se jimi musel v rámci nového řízení o žádosti náležitě vypořádat.

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

15. Žalovaný shrnul, že v souvislosti s aktivitami Ruské federace spočívající v napadení svrchovaného území Ukrajiny došlo na úrovni Evropské unie k přijetí série nařízení ke zpřísnění opatření vůči Ruské federaci novelizací nařízení Rady (EU) č. 833/2014, o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině. Mezi tato opatření patří mimo jiné ta, která se týkají zákazů spojených se zbožím dvojího užití. Vývoz zboží dvojího užití byl však již dlouho před přijetím sankčních opatření vůči Ruské federaci na národní i evropské úrovni podroben povolovacímu režimu, a to konkrétně právě zákonem č. 594/2004 Sb. a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821, které nahradilo nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití.
16. S odkazem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 a jejich národní adaptační legislativu, lze tedy v případě České republiky podle zákona č. 594/2004 Sb., takovýto vývoz nepovolit. Žalovaný poté poukázal na dlouhodobé špatné vztahy České republiky a Ruské federace, jež byly umocněny invazí Ruské federace na Ukrajinu. Česká republika má proto striktní povolovací politiku, pokud jde o vývoz citlivého zboží na území Ruské federace. Mezi nežádoucími činnostmi Ruské federace je i vývoj biologických zbraní. Ruská federace po zahájení invaze na Ukrajinu přijala novou právní úpravu, dle které je dána povinnost ukládat kmen viru ve Všeruské státní sbírce kmenů mikroorganismů, na základě čehož může Ruská federace získávat vzorky kmenů virů, jež může následně zneužívat při výrobě biologických zbraní.
17. Co se týče namítané protiústavnosti ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., žalovaný poukázal na shodnost s návrhem na zrušení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. O tomto návrhu rozhodl Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 39/17 ze dne 2. 7. 2019, tento návrh zamítl. Poukázal také na to, že z žalobkyní odkazovaného usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2018, sp. zn. III ÚS 1658/17 vyplývá jen tolik, že navrhopvat protiústavnost je možné v řízení podle § 65 s. ř. s., nikoliv až v řízení podle zákona č. 82/1998 Sb.
18. Podle žalovaného žalobkyně nijak neuvádí, jak by měla být dotčena její práva dle článků 11 a 26 Listiny základních práv a svobod. Žalobkyně není dotčena v právu vlastnit majetek, neboť předmětné zboží vlastní. Neomezuje se ani právo žalobkyně podnikat, tímto rozhodnutím nejsou stanoveny podmínky pro podnikání. Navíc článek 26 odst. 2 umožňuje zákonem stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností. Poukázal také na to, že dle nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/17 ze dne 2. 7. 2019 se musí rozhodnutí orgánu veřejné správy skutečně dotýkat konkrétního základního práva. Dodal poté, že zahraničněpolitické zájmy České republiky jsou vždy formovány tak, aby byly v souladu s článkem 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.
19. Žalobkyně v replice poukázala na odst. 17 a 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821. Uvedla, že všechna nařízení EU týkající se podmínek vývozu zboží z EU byla přijata za účelem sjednocení podmínek a postupů při vývozu zboží z EU tak, aby byly zachovány stejné podmínky pro vývozce ve všech členských zemích EU tak, aby nedocházelo k narušení hospodářské soutěže. Uvedla, že právě kvůli aktivitám Ruska na území Ukrajiny bylo přijato nařízení Rady EU č. 833/2014 ze dne 31. 7. 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině. Podle tohoto nařízení je standardně vývoz zboží dvojího užití zakázán, nicméně i tak je povolen pro farmaceutické účely dle článku 3 odst. 2. To podle žalobkyně znamená, že takový vývoz není v rozporu se zahraničněpolitickými zájmy EU a členských států.
20. Žalobkyně konkrétně uvedla, že dle článku 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/82 má před udělením povolení proběhnout konzultace mezi členskými státy, které naopak obdobné povolení k vývozu zamítly. Žalobkyně je poté názoru, že se dostala do nevýhodného postavení vůči výrobcům takové vakcíny, kterým vývoz vakcíny správní orgán jejich členského státu v souladu s nařízením Rady (EU) č. 833/2014 povolil.

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

21. Její žádost o vydání povolení k vývozu nebyla žalovaným vůbec posouzena dle nařízení Rady (EU) č. 833/2014, ze kterého vyplývá výjimka ze zákazu vývozu pro zboží dvojího užití určeného pro farmaceutické účely. Toto nařízení má přednost před vnitrostátními předpisy.
22. Žalobkyně je názoru, že napadeným rozhodnutím je v rozporu s Listinou nucena činit to, co jí zákon neukládá, je jí zakázáno činit, co zákon nezakazuje – v důsledku napadeného rozhodnutí žalobce nesmí vyvézt kmen viru klasického moru prasat do Ruska, kvůli čemuž nemůže následně do Ruska dodávat vakcíny proti tomuto onemocnění, ačkoli dle nařízení Rady (EU) č. 833/2014 je dovoz zboží dvojího užití pro farmaceutické účely do Ruské federace povolen.

Aktivní legitimace navrhovatele

23. Podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky *dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.*
24. Ve smyslu usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/2000 navrhovatel konstatuje, že v projednávané věci by bezprostředně aplikoval § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. Konkrétně by jej užil by při posouzení přípustnosti žaloby proti napadenému rozhodnutí. Dotčené ustanovení obecně vylučuje soudní přezkum napadeného rozhodnutí a městskému soudu by nezbylo, než žalobu jako nepřipustnou odmítnout – srov. § 70 písm. f) ve spojení s § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Napadené ustanovení a související judikatura

25. Podle § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., proti rozhodnutí ministerstva o udělení, neudělení, zrušení, pozastavení, změně nebo odvolání individuálního vývozního povolení nebo souhrnného vývozního povolení nebo povolení k poskytnutí zprostředkovatelských služeb nelze podat rozklad. Rozhodnutí se vylučuje z rozhodování soudu.
26. Navrhovateli není známa žádná relevantní judikatura dotýkající se napadeného ustanovení, popř. zákona č. 594/2004 Sb.

Rozpor napadeného ustanovení s ústavním pořádkem

27. Ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. nerozlišuje, na základě jakého důvodu nebylo povolení uděleno; z dalšího přezkumu vylučuje obecně všechna rozhodnutí žalovaného o vývozním povolení nebo povolení k poskytnutí zprostředkovatelských služeb.
28. Podle názoru městského soudu je toto ustanovení v rozporu s ústavním pořádkem, což je zřejmé na půdorysu právě projednávané věci.
29. Žalobkyně tvrdí, že v důsledku napadeného rozhodnutí nesmí vyvézt kmen viru klasického moru prasat do Ruska, kvůli čemuž nemůže následně do Ruska dodávat vakcíny proti tomuto onemocnění, ačkoli dle nařízení Rady (EU) č. 833/2014 je dovoz zboží dvojího užití pro farmaceutické účely do Ruské federace povolen.

Vnitrostátní právní úprava zákonem č. 594/2004 Sb.

30. Podle svého § 1 odst. 1 písm. a) zákon č. 594/2004 Sb. upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropských společenství (dále jen „nařízení Rady“) kontrolu vývozu zboží dvojího užití, včetně softwaru a technologií (dále jen „zboží dvojího použití“), poskytování zprostředkovatelských služeb souvisejících se zbožím dvojího použití a tranzitu při dodržování mezinárodních režimů, mezinárodních smluv a ujednání, k jejichž plnění se Česká republika zavázala, jakož i některá práva a povinnosti zprostředkovatelů, vývozců zboží dvojího použití a dalších osob, které se na vývozu podílejí.
31. Podle § 3 odst. 1 povolení k vývozu zboží dvojího použití se vyžaduje, jestliže

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

- a) je zboží dvojího použití uvedeno v příloze I nařízení Rady,
b) je tak stanoveno nařízením Rady
32. Podle § 9 odst. 1 na základě žádosti podle § 8 rozhodne ministerstvo v souladu s nařízením Rady. Podle § 9 odst. 2 písm. d) zákona ministerstvo individuální vývozní povolení nebo souhrnné vývozní povolení neudělí, jestliže je to odůvodněno zahraničněpolitickými nebo bezpečnostními zájmy České republiky, a to je ministerstvu doloženo příslušnými státními orgány.
33. Dle § 20 odst. 1 a 4 k zabezpečení důsledného provádění ustanovení tohoto zákona je ministerstvo oprávněno žádat od státních orgánů vyjádření k jednotlivým případům vývozu zboží dvojího použití nebo jejich přepravě uvnitř Společenství poskytnutí zprostředkovatelských služeb nebo tranzitu z hlediska zahraničněpolitických a bezpečnostních zájmů státu a informace o vývozcích nebo zprostředkovatelích žádajících o udělení povolení, jakož i o jejich podnikatelské činnosti, jestliže se vztahuje ke zboží dvojího použití. Tyto orgány jsou povinny vydat vyjádření, pokud tomu nebrání zvláštní právní předpisy, a to ve lhůtě do 20 dnů po obdržení žádosti, anebo po dohodě s ministerstvem ve lhůtě přiměřeně prodloužené. Ministerstvo, Ministerstvo vnitra a Úřad pro zahraniční styky a informace si vzájemně poskytují údaje týkající se řízení o povolení nebo o dovozním certifikátu v rozsahu stanoveném vzájemnou součinností dohodou.
34. Na komunitární úrovni pak obchod se zbožím dvojího užití regulují dvě nařízení:
- a) nařízení Rady EU č. 833/2014
35. Podle článku 1 písm. a) nařízení se „zbožím a technologiemi dvojího užití“ rozumí položky uvedené na seznamu v příloze I nařízení (ES) č. 428/2009. Dle přílohy I nařízení kategorie 1C352 podléhají povolení Živočišné patogeny viry, ať již přírodní, zesílené nebo modifikované, buď ve formě „izolovaných živých kultur“, nebo jako substrát obsahující živou hmotu, která byla úmyslně naočkována nebo nakažena takovou kulturou. To se týká pod položkou 7 i viru klasického moru prasat.
36. Podle článku 2 odst. 1 se zakazuje prodávat, dodávat, převádět nebo vyvážet, ať už přímo či nepřímo, zboží a technologie dvojího užití bez ohledu na to, zda pocházejí z Unie či nikoli, jakékoli fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu v Rusku nebo pro použití v Rusku, pokud uvedené položky jsou nebo by mohly být celé nebo z části určeny pro vojenské použití nebo pro vojenské koncové uživatele.
37. Podle odst. 2 při rozhodování o žádosti o povolení podle nařízení Rady (ES) č. 428/2009 neudělí příslušné orgány povolení k vývozu žádné fyzické ani právnické osobě, žádnému subjektu ani orgánu v Rusku nebo pro použití v Rusku, pokud mají dostatečné důvody se domnívat, že koncovým uživatelem by mohl být vojenský koncový uživatel nebo že by zboží mohlo být určeno ke koncovému vojenskému použití.
38. Podle článku 31 nařízení 2021/829 se sice nařízení (ES) č. 428/2009 zrušuje s tím, že odkazy na zrušené nařízení se považují za odkazy na toto nařízení v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze VI.
- b) Obecně platné nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821
39. Podle článku 1 nařízení se tímto nařízením zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití.
40. Podle článku 3 odst. 1 nařízení je pro vývoz zboží dvojího užití uvedeného v příloze I vyžadováno povolení a podle odst. 2 téhož článku nařízení platí, že podle článku 4, 5, 9 nebo 10 je možné rovněž vyžadovat povolení pro vývoz do všech nebo do některých míst určení u určitého zboží dvojího užití, které není uvedeno v příloze I.
41. Dle přílohy I nařízení kategorie 1C351 podléhají povolení Lidské a živočišné patogeny a „toxiny“ viry, ať již přírodní, zesílené nebo modifikované, buď ve formě „izolovaných živých kultur“,

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpínová.

nebo jako substrát obsahující živou hmotu, která byla úmyslně naočkována nebo nakažena takovou kulturou. To se týká pod položkou 20 i viru klasického moru prasat.

42. Z uvedeného vyplývá, že vývoz viru klasického prasečího moru, ať už je cílovým pro vývoz kterýkoliv stát, podléhá povolení ministerstva průmyslu a obchodu. Pokud by byly splněny podmínky pro vývoz viru, žalovaný by musel žalobkyni udělit povolení (srov. § 9 odst. 1 zákona č. 594/2004 Sb.)
43. Přestože by však podmínky pro povolení jinak i byly splněny, ustanovení § 9 odst. 2 písm. d) zákona č. 594/2004 Sb. umožňuje žalovanému povolení přesto neudělit v situaci, kdy je to odůvodněno zahraničněpolitickými nebo bezpečnostními zájmy České republiky, a to je ministerstvu doloženo příslušnými státními orgány.
44. V situaci, která nastala, žalovaný vůbec nehodnotil splnění podmínek dle příslušného nařízení pro povolení vývozu zboží. Žalovaný neudělil povolení k vývozu žalobkyni toliko s poukazem na zahraničněpolitické zájmy České republiky, a to pouze na základě dvou stručných stanovisek Ministerstva zahraničních věcí a Úřadu pro zahraniční styky a informace.
45. Z napadeného rozhodnutí a ani z obou stanovisek přitom nevyplývá, v čem konkrétně by měl spočívat rozpor eventuálního vývozu se zahraničněpolitickými zájmy České republiky. Ze stanoviska Úřadu pro zahraniční styky a informace ze dne 10. 3. 2023 vyplývá pouze tolik, že v případě uskutečnění vývozu existuje riziko zneužití předmětu vývozu ze strany Ruské federace.
46. V současné době lze sice dovodit, že nesoulad zahraničněpolitických zájmů České republiky s vývozem zboží do Ruské federace se patrně odvíjí od obecně nepříznivého vztahu České republiky a Ruské federace, který je od února 2022 zesílen vojenskou agresí ruských vojsk na území Ukrajiny. V jiných případech to tak zjevně (nebo obecně známé) být ale nemusí. Jelikož vývoz zboží dvojího užití na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/821 podléhá regulaci i při určení do jiných států, s nimiž na první pohled nemusí pojit Českou republiku takto negativní vztahy, je podle názoru městského soudu na místě, aby neudělení povolení k vývozu zboží z důvodu zahraničněpolitických nebo bezpečnostních zájmů České republiky bylo konkrétně a srozumitelně odůvodněné a mělo by vyplývat z podkladů správního řízení.
47. Soud podotýká, že zákon neupravuje ani výčet, od kterých státních orgánů je ministerstvo oprávněno žádat vyjádření k jednotlivým případům vývozu zboží dvojího použití. Pouze upravuje vzájemné poskytování informací mezi žalovaným a Generálním ředitelstvím cel, Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, ministerstvem vnitra a Úřadem pro zahraniční styky a informace (srov. § 20 zákona č. 594/2004 Sb.)
48. Ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. však toto zamítavé rozhodnutí žalovaného následně vylučuje z dalšího přezkumu. Nelze proti němu podat rozklad a je vyloučeno i z rozhodování soudu.
49. Oporu pro soudní výluku přitom nelze dle názoru městského soudu nalézt v žádné z citovaných norem práva EU.
50. Dle článku 6 odst. 1. nařízení 883/2014 platí, že členské státy a Komise se navzájem informují o opatřeních přijatých podle tohoto nařízení a sdílejí všechny další důležité informace, které mají k dispozici v souvislosti s tímto nařízením, zejména informace o: a) povoleních udělených podle článku 3; b) porušování tohoto nařízení a problémech s jeho prosazováním a o rozhodnutích vnitrostátních soudů. Z tohoto nařízení tedy nepřímou vyplývá, že aplikaci nařízení lze podrobit soudnímu přezkumu.
51. Rovněž obecné nařízení 2021/829 v článku 16 umožňuje příslušnému orgánu udělení vývozního povolení zamítnout a může zrušit, pozastavit, změnit nebo odvolat vývozní povolení, které již udělil. I tak dle odst. 2 téhož článku platí, že příslušné orgány členských států přezkoumají

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpínová.

zamítavá rozhodnutí týkající se povolení oznámení podle odstavce 1 do tří let od jejich oznámení a odvolají je, změni nebo prodlouží.

52. Podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Podle článku 36 odst. 2 Listiny platí, že každý, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, se může obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.
53. Žalobkyně konkrétně namítá, že napadeným rozhodnutím bylo zasaženo do jejích ústavou garantovaných základních lidských práv, zejména do vlastnického práva a do práva na podnikání. Žalovaný oproti tomu poukazuje na to, že zahraničněpolitické zájmy České republiky reflektují článek 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (cit.: „*zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu*“).
- a) Napadené rozhodnutí se týká zásahu do základních práv a svobod podle Listiny
54. Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12, vyložil, že podle ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny může být sice soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy vyloučen (čl. 36 odst. 2 Listiny, věta první in fine), z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny (čl. 36 odst. 2 Listiny, věta druhá). Podotkl, že pojem „základních práv a svobod podle Listiny“ ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny byl přitom v judikatuře Ústavního soudu již dříve vyložen tak, že dopadá i na práva zakotvená v hlavě čtvrté Listiny (srov. nález sp. zn. Pl. ÚS 11/2000 ze dne 12. 7. 2001, N 113/23 SbNU 105, 322/2001 Sb.).
55. Dále rovněž dle judikatury Ústavního soudu je majetek základním předpokladem podnikání, tudíž ochrana vlastnictví těsně souvisí se svobodou podnikání, a proto zákon zasahující do práva podnikat může být i významným zásahem do práva vlastnického (srov. nález ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3212/18). Rovněž dissent několika soudců k nálezu ze dne 12.12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 26/16 poukazuje na to, že „*hranice mezi základními lidskými právy a právy hospodářskými a sociálními je neostrá, proto někdy zásah do hospodářského práva znamená současně i zásah do základního lidského práva, které je s ním logicky a funkčně propojeno. Např. právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost (čl. 26 odst. 1 Listiny) je úzce propojeno s právem vlastnit majetek (čl. 11 odst. 1 Listiny). Imanentní součástí vlastnického práva je právo s vlastním majetkem disponovat, smluvně s ním nakládat, kupovat, prodávat, pronajímat či jinak zatěžovat, tedy s ním hospodařit. Zákonný zásah do práva podnikat proto může být současně i významným zásahem do práva vlastnického.*“
56. I dle dissentu několika soudců v nálezu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17, na který poukazuje žalovaný, je třeba slovní spojení dle článku 36 odst. 2 Listiny „týkající se základních práv“ vykládat extenzivním způsobem, tedy tak, že soudně přezkoumatelná mají být též rozhodnutí, která zasahují do základních práv nepřímo.
57. Rozhodnutím žalovaného je žalobkyně omezena v možnosti vyvézt předmětné zboží za účelem jeho uložení ve Všeruské státní sbírce kmenů mikroorganismů. Žalobkyně tvrdí, že se jedná o podmínku nezbytnou pro následný obchod s jí vyráběnou vakcínou proti erysipelu a viru klasickému moru prasat s názvem Erypesten. Jelikož podmínku předchází uložení žalobkyně v důsledku napadeného rozhodnutí nesplní, nebude moci následně uskutečnit vývoz svého majetku - vakcíny na území Ruské federace, tam s ním obchodovat. Rozhodnutí žalovaného tak zasahuje vlastnické právo žalobkyně v jeho složce „*ius disponendi*“, tedy v právu s věcí nakládat, v daném případě je prodat odběrateli v Ruské federaci. S ohledem na to, že daná činnost tvoří předmět podnikání žalobkyně, je tím dotčeno i její ústavně zaručené právo podnikat. Vycházející z uvedeného je proto městský soud toho názoru, že neudělením povolení je zasaženo do svobody podnikání i do vlastnického práva žalobkyně.

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

58. To podle názoru městského soudu svědčí tomu, že soudní vyluka přezkumu rozhodnutí žalovaného o neudělení povolení k vývozu zboží dle § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. je v rozporu s článkem 36 odst. 2 Listiny, neboť z pravomoci soudu je vyloučeno přezkoumání rozhodnutí týkající se – ať už přímo či nepřímo – základních práv a svobod podle Listiny, konkrétně práva podnikat dle čl. 26 odst. 1 Listiny a vlastnického práva dle článku 11 Listiny.
- b) Soudní vyluka dle § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb. je v rozporu s principy demokratického státu a dělby moci podle čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 Ústavy
59. Čl. 36 odst. 2 Listiny upravil princip všeobecné soudní přezkoumatelnosti správních rozhodnutí, který znamená, že soudně přezkoumatelná jsou všechna správní rozhodnutí, pokud je zákon z takové přezkoumatelnosti nevylučuje; smyslem je efektivnější záruka zákonnosti činnosti veřejné správy. Ústavodárce zde reflektoval nezbytnost pravidla kontroly moci výkonné - u které, byť jí přísluší autoritativně zasahovat do právní sféry fyzických a právnických osob, absentují prvky nezávislosti – a to právě nezávislou mocí soudní. Jde tedy v podstatě o ochranu subjektivních veřejných práv každého (poskytovanou soudní mocí), tedy o ochranu před nezákonným rozhodnutím orgánu veřejné správy [např. náleze ze dne 29. 1. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 72/06 (N 23/48 SbNU 263; 291/2008 Sb.)].
60. Žalovaný v projednávané věci poukazuje na to, že oproti uvedenému zájmu žalobkyně na ochraně subjektivních veřejných práv mocí soudní však v daném případě stojí zájem státu, výslovně vyjádřený v čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Bezpečnostní zájem státu je rovněž Ústavou chráněnou hodnotou [ochrana zájmů České republiky jako svrchovaného státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy; srov. náleze ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 31/03 (N 16/32 SbNU 143; 105/2004 Sb.)]. Tento státní zájem představuje zájem existenční, který legitimizuje určité omezení právní sféry jedince; ostatně ve svém důsledku je to stát, jenž postavení jedince chrání.
61. Městský soud tento zájem státu nijak nepopírá. Vyluka podle čl. 36 odst. 2 Listiny však má být vykládána restriktivně. Což ostatně plyne i ze setrvalé judikatury Ústavního soudu. „*Pro výklad kompetenční vyluky představující meze subjektivního veřejného práva na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy ve smyslu citovaného článku Listiny a při jejich používání musí být šetřeno jeho podstaty a smyslu a nesmějí být zneužívány ke jiným účelům, než pro které byly stanoveny. Nelze je interpretovat extenzivně, ale restriktivně, přičemž v pochybnostech o tom, zda určitý úkon může být předmětem přezkumu, či nikoliv, je vždy zapotřebí se přiklonit k závěru, že jej přezkoumat lze. Procesní právo ostatně nemá klást účastníkům řízení překážky, ale má poskytovat spravedlivou ochranu jejich subjektivním právům.*“ (viz náleze sp. zn. III. ÚS 2556/07 ze dne 22. 7. 2009 (N 164/54 SbNU 93)). Tento právní názor výslovně převzal i náleze sp. zn. Pl. ÚS 23/11 ze dne 24. 4. 2012 (N 86/65 SbNU 161; 234/2012 Sb.).
62. Vyluka ze soudního přezkumu tak nemůže být ospravedlněna ani čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Ten pouze obecně deklaruje zásady svrchovanosti a územní celistvosti státu a nemůže být důvodem toho, aby ze soudního přezkumu byly vyloučeny zásahy do základních práv jednotlivců ze strany orgánů veřejné správy. Ostatně uvedené principy váží nejen orgány moci výkonné, ale stejně tak i soudní.
63. Byť je zájem státu vyjádřený v ustanovení § 9 odst. 2 písm. d) zákona č. 594/2004 Sb. nepochybně legitimní a může převážit nad zájmy žalobkyně, soud je toho názoru, že právě v soudním řízení může být dosaženo přezkumu poměření těchto zájmů, tj. ověření toho, zda skutečně v jednotlivém případě nad neudělením povolení přesáhl zájem státu.
64. Ustanovení § 10 odst. 5 zákona vylučuje přezkoumání důvodů pro neudělení povolení jak na úrovni správního, tak soudního řízení. Na žádné úrovni tak nelze přezkoumat, zda byly splněny podmínky pro udělení povolení dle nařízení, tak i případně důvody rozporu se zahraničními a bezpečnostními zájmy české republiky. Případně zneužití této procedury je proto soudem neidentifikovatelné. Automatické vyloučení přezkumu mimo sféru vlivu soudní moci s tím, že zákonodárce pověřil rozhodováním o povolení výlučně orgány moci výkonné, pak představuje

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.

právní úpravu, která narušuje dělbu moci ve státě, a tím i základní principy právního státu (čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 1 Ústavy).

65. Konečně daná věc není srovnatelná s výlukou ze soudního přezkumu, kterou Ústavní soud posuzoval v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/17 ze dne 2. 7. 2019. V něm totiž Ústavní soud neshledal ústavně zaručené právo, které by neudělením státního občanství bylo dotčeno.
66. Pro srovnání poté městský soud poukazuje na to, že i v případě kontroly obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů zvláštními právními předpisy, je možné, aby žalovaný neudělil povolení, pokud to vyžadují zahraničně politické nebo bezpečnostní zájmy (srov. § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 228/2005 Sb., o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Tato právní úprava však žádnou soudní výlukou neobsahuje, což potvrzují i následné rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2023, č. j. 11 A 95/2022 – 44 a na to navazující rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2024, č. j. 1 As 61/2023-34. V tehdy projednávané věci šlo o přepravu 760 ks pušek ruského výrobce Kalashnikov Group a taktéž žalovaný neudělil povolení k přepravě z důvodu ochrany zahraničně politických zájmů České republiky. V samotné povaze zboží dvojího užití oproti přepravě zbraní, které naopak k vojenskému užití mohou sloužit především, pak městský soud nevidí žádnou zásadní odlišnost, aby pouze jí byla odůvodněna výlukou ze soudního přezkumu.

Závěrečný návrh

Navrhovatel na základě výše uvedeného navrhuje, aby Ústavní soud rozhodl nálezem

takto:

Poslední věta ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, která zní „*Rozhodnutí se vylučuje z rozhodování soudu.*“, se ruší ke dni vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů.

In eventum, pokud napadené ustanovení pozbude platnosti před skončením řízení před Ústavním soudem, navrhovatel navrhuje, aby Ústavní soud rozhodl nálezem

takto:

Poslední věta ustanovení § 10 odst. 5 zákona č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, ve znění před jeho poslední novelizací, podle níž „*Rozhodnutí se vylučuje z rozhodování soudu.*“, byla v rozporu s čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 Ústavy ČR.

Praha 18. dubna 2024

Jaromír Klepš
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Simona Štěpinová.